

Kritičnost a filosofie

V jedné věci však není a nemůže být smíru mezi filosofií a nefilosofií právě v záležitosti smyslu: skutečnost, že myšlení po dlouhé věky prohlubuje svou rozumnost a že vyostřuje svou kritičnost, je možná a myslitelná jenom za předpokladu, že alespoň něco v tomto světě smysl dává a že tedy nějaký smysl má. I to je zajisté možno popírat, ale pak opouštíme filosofii, opouštíme cestu rozumu a musíme se v důsledku toho dokonce rozloučit s myšlenkou a programem kritičnosti. Naproti tomu opravdová filosofie se vždycky cítí lákána a provokována každou novou na první pohled sebe nesmyslnější, sebe absurdnější myšlenkou. Pascal, kterého jsem již jednou citoval, si na jednom místě svých Myšlenek pochvaluje starší výrok, že prý nelze vyslovit nic tak absurdního, co by nebylo zastáváno některým z filosofů. Vyloučíme-li pouhé rétory a sofisty, můžeme onen výrok pozitivně vyložit v tom smyslu, že filosof jako myšlenkový experimentátor demonstruje svou víru ve smysl a svou rozumovou zakotvenost ve světě smyslu a smysluplnosti právě tím, že se vystavuje možné absenci smyslu resp. smysluprázdnosti s nadějí, že přitom bude osloven čímsi smysluplným, co by jinak a zejména jiným přístupům mohlo unikat. Filosofie je ve svém nejstarším sebepochopení láskou k moudrosti (a moudrost je nepochybně něco, co dává smysl). U Platóna je milování moudrosti ztotožněno s milováním pravdy. Pravda se však nemůže prosazovat ani vyjevovat jako pravda leč ve světě (ve sféře) smyslu, tj. v prostředí toho, čemu nejstarší Řekové říkali LOGOS. Odvažovat se proto na půdu absurdity znamená pro filosofa vystavovat se možnému smyslu tam, kde dosud nebyl viděn ani hledán.

(Písek, 960107-4.)